

BS/42/2013

**OBAWY I NADZIEJE ZWIĄZANE
Z WPROWADZENIEM EURO
W POLSCE**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ✓ Od lipca 2012 do lutego 2013 roku zmniejszył się nieco (o 4 punkty) odsetek przeciwników przyjęcia wspólnej waluty, nadal jednak stanowią oni wyraźną większość (64%). Wprowadzenie euro w Polsce popiera obecnie 29% badanych (wzrost o 4 punkty).

- ✓ Większość Polaków (71%) ma świadomość, że nasz kraj nie spełnia jeszcze wszystkich warunków koniecznych do przyjęcia euro.

- ✓ Wśród trzech najważniejszych skutków wprowadzenia euro w Polsce najczęściej wymieniano wzrost cen (59% wskazań), a w następnej kolejności – niekorzystny kurs wymiany złotego na euro (36%). Najczęściej wskazywany pozytywny efekt zmiany waluty (35%) to ułatwienia dla podróżujących.

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do przyjęcia wspólnej waluty. W trakcie posiedzenia Rady Gabinetowej, które odbyło się 26 lutego br., prezydent Bronisław Komorowski zaproponował, aby decyzja w sprawie daty wejścia Polski do strefy euro została podjęta po wyborach w 2015 roku, po wcześniejszym uzyskaniu przez nasz kraj gotowości do przyjęcia europejskiej waluty, czyli po spełnieniu kryteriów konwergencji¹. Akceptacja przyjęcia przez Polskę wspólnej waluty oraz postrzeganie jego skutków były tematem badania² przeprowadzonego na początku lutego. Interesowała nas szczególnie identyfikacja społecznych obaw i nadziei związanych z przyjęciem wspólnej waluty.

POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA POLSKI W UE

Zdecydowana większość Polaków (78%) akceptuje członkostwo naszego kraju w Unii Europejskiej, a 15% jest mu przeciwnych. Mimo wysokiego poparcia, stosunek Polaków do naszej obecności w UE jest obecnie mniej jednoznacznie przychylny niż kilka lat temu, kiedy to odsetek zwolenników sięgał nawet 89%, natomiast odsetek jego przeciwników wynosił zaledwie 5%. Na spadek społecznego poparcia dla obecności Polski w UE miały z pewnością wpływ problemy związane z kryzysem finansowym w niektórych krajach strefy euro.

¹ <http://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,2464,najwazniejsze-spelnienie-kryteriow-wejscia-do-strefy-euro.html>

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (273) przeprowadzono w dniach 30 stycznia – 6 lutego 2013 roku na liczącej 1111 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

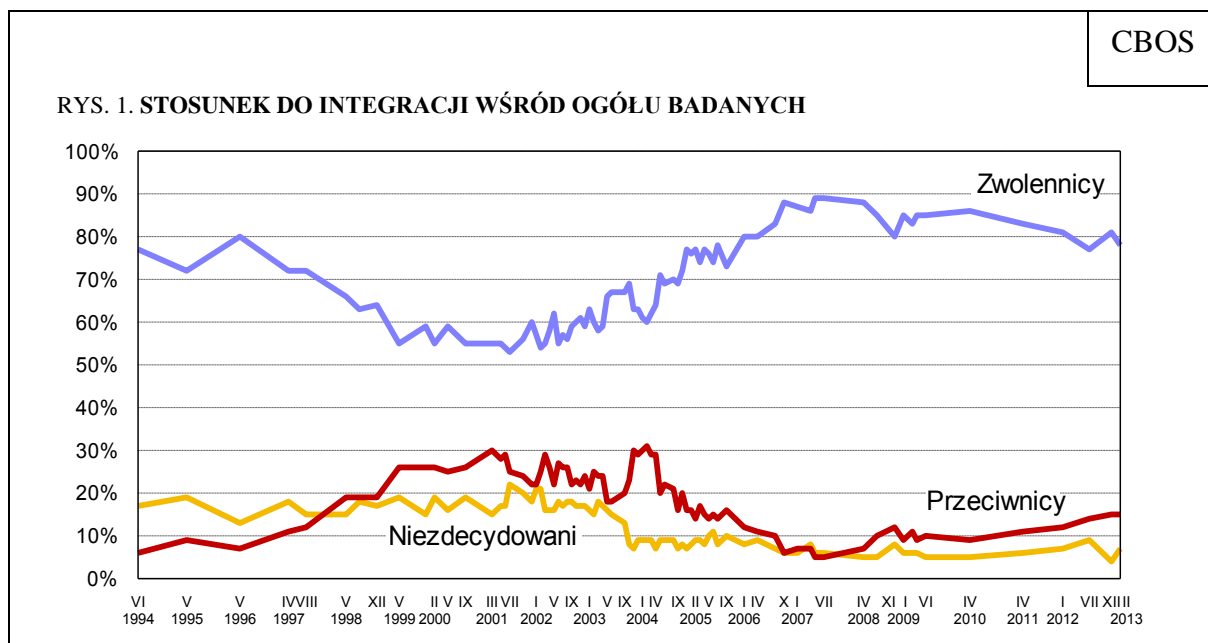

Tabela 1

Stosunek do integracji europejskiej wśród ogółu badanych	Wskazania respondentów według terminów badań																				
	2006				2007				2008			2009				2010	2011	2012			2013
	I	IV	VIII	X	I	IV	V	VII	IV	VII	XI	I	III	IV	VI	IV	IV	I	VII	XII	II
	w procentach																				
Zwolennicy	80	80	83	88	87	86	89	89	88	85	80	85	83	85	85	86	83	81	77	81	78
Przeciwnicy	12	11	10	6	7	7	5	5	7	10	12	9	11	9	10	9	11	12	14	15	15
Niezdeterminowani	8	9	7	6	6	8	6	6	5	5	8	6	6	6	5	5	6	7	9	4	7

Pozytywny stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej przeważa we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Relatywnie najwięcej zwolenników obecności Polski we Wspólnocie jest wśród osób o wyższym statusie społeczno-ekonomicznym: z wyższym wykształceniem (86%), o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (86%), dobrze oceniających swoje warunki materialne (86%) oraz wśród ludzi młodych – do 24 roku życia (85%). Stosunkowo niski poziom poparcia dla integracji notujemy z kolei wśród osób z wykształceniem podstawowym (65%), źle oceniających materialne warunki życia (62%) oraz wśród ludzi starszych – mających 65 lat i więcej (64%). Najniższy poziom akceptacji członkostwa w UE jest wśród osób najbardziej religijnych, kilka razy w tygodniu uczestniczących w praktykach religijnych (57%).

Prounijne nastawienie dominuje w elektoratach wszystkich partii politycznych cieszących się największym poparciem społecznym. Wśród wyborców PO i RP jest ono niemal powszechne.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do integracji europejskiej wśród ogółu badanych		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani
	w procentach		
PO	97	3	0
RP*	97	3	0
SLD	89	7	4
PSL	77	14	9
PiS	67	25	8

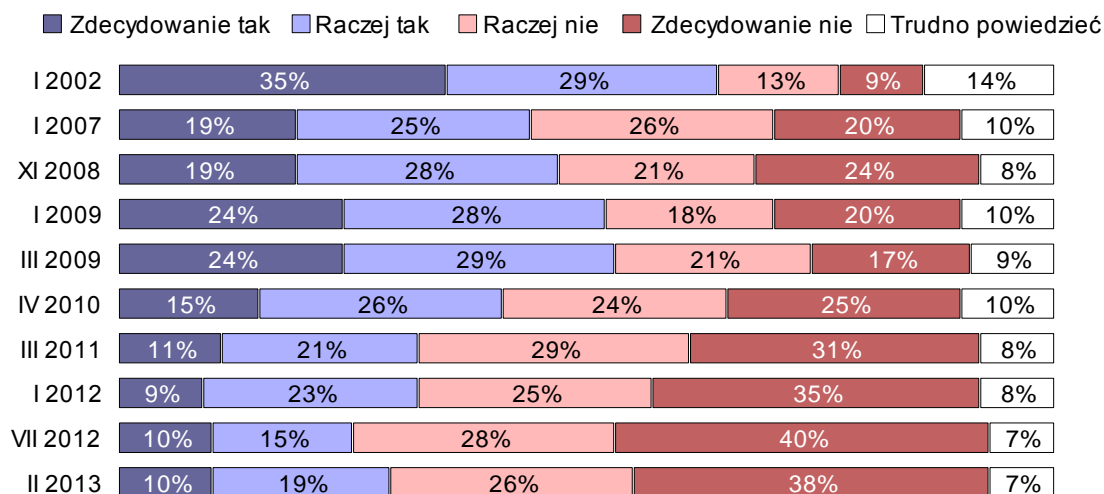
* Dane dotyczące zwolenników Ruchu Palikota należy interpretować ostrożnie ze względu na ich niewielką liczbę w badanej próbie.

POPARCIE DLA WPROWADZENIA EURO

Plany wprowadzenia w Polsce euro przyjmowane są ze sceptycyzmem. W ciągu ostatniego półrocza zmniejszył się wprawdzie nieco (o 4 punkty) odsetek przeciwników przyjęcia wspólnej waluty, nadal jednak stanowią oni wyraźną większość (64%). Wprowadzenie euro popiera obecnie 29% badanych (wzrost o 4 punkty procentowe). Co ciekawe, sprzeciw wobec przyjęcia euro jest nie tylko częstszy, ale także bardziej kategorycznie wyrażany niż akceptacja (odpowiedzi *zdecydowanie nie* są częstsze niż *raczej nie*, podczas gdy w przypadku deklaracji aprobaty jest odwrotnie).

Największe, sięgające 64%, poparcie dla zastąpienia złotego przez euro odnotowaliśmy w styczniu 2002 roku, przed akcesją Polski do UE. Już po wejściu do Unii akceptacja przystąpienia naszego kraju do strefy euro osłabła. W latach 2007–2008 odsetki zwolenników i przeciwników przyjęcia europejskiej waluty były zbliżone. W pierwszym kwartale 2009 roku, po przystąpieniu Słowacji do strefy euro i w okresie dyskusji nad możliwością i zasadnością szybkiego przyjęcia euro przez Polskę, poparcie dla wprowadzenia wspólnej waluty ponownie zwiększyło się do 52%–53%. W kolejnych latach, kiedy znane już były problemy finansowe Grecji, a potem innych krajów europejskich, w tym również Polski, akceptacja wprowadzenia wspólnej waluty w naszym kraju zaczęła maleć.

RYS. 2. CZY ZGODZIŁ(A)BY SIĘ PAN(I) NA ZASTĄPIENIE POLSKIEGO PIENIĄDZA (ZŁOTEGO) WSPÓLNYM DLA WIELU PAŃSTW UE EUROPEJSKIM PIENIĄDZEM – EURO?

Sprzeciw wobec przystąpienia Polski do strefy euro przeważa we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Niemniej jednak w niektórych grupach społecznych projekt ten budzi bardziej przychylne reakcje niż w innych. Znacząco częściej wprowadzenie euro w naszym kraju popierają mężczyźni (37%) niż kobiety (22%). Proporcjonalnie najwięcej zwolenników przyjęcia wspólnej waluty jest wśród mieszkańców dużych, ponadpółmilionowych miast (41%), osób z wyższym wykształceniem (42%), badanych stosunkowo dobrze sytuowanych – o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (40%), ludzi dobrze oceniających warunki materialne swojego gospodarstwa domowego (38%). W grupach społeczno-zawodowych do zwolenników wprowadzenia w Polsce euro należą głównie kadra kierownicza i specjaliści (48%) oraz właściciele firm (46%).

W elektoratach partyjnych za przystąpieniem naszego kraju do strefy euro opowiadają się najczęściej sympatycy PO oraz Ruchu Palikota. Znacząco więcej niż przeciętnie zwolenników przyjęcia wspólnej waluty jest w elektoracie SLD. Sprzeciw wobec tego projektu wyraźnie dominuje wśród zadeklarowanych wyborców PSL i – przede wszystkim – PiS.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty	Czy zgodził(a)by się Pan(i) na zastąpienie polskiego pieniądza (złotego) wspólnym dla wielu państw Unii europejskim pieniądzem – euro?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Ruch Palikota*	52	45	3
PO	49	46	5
SLD	45	55	0
PSL	32	59	9
PiS	20	75	5

* Dane dotyczące zwolenników Ruchu Palikota należy interpretować ostrożnie ze względu na ich niewielką liczbę w badanej próbie.

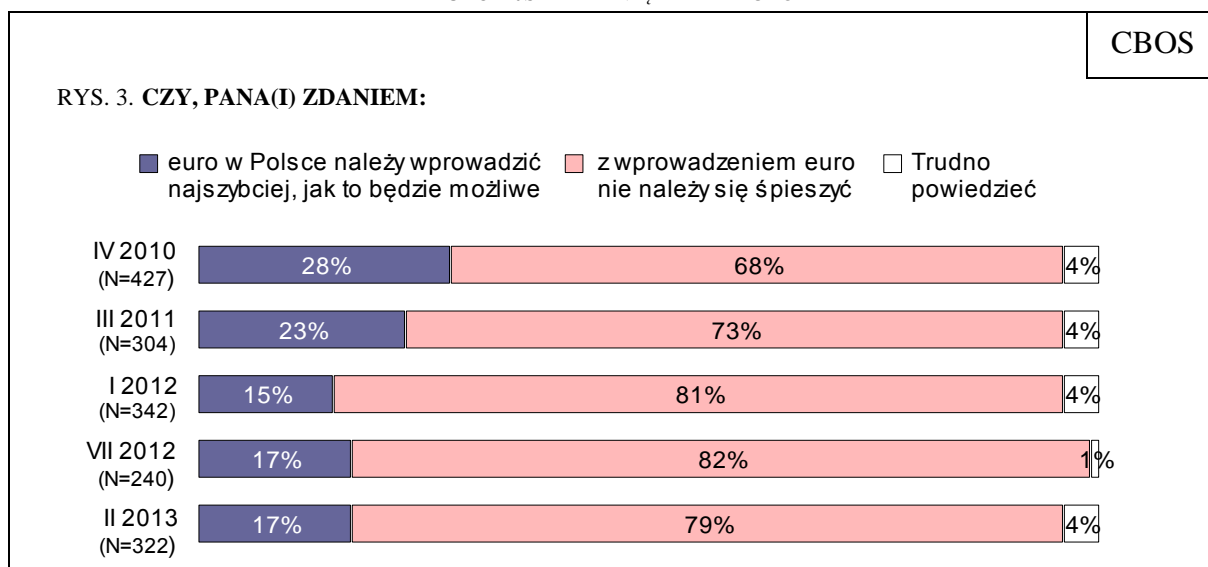
Stosunek do przyjęcia przez Polskę wspólnej waluty wiąże się z oceną perspektyw, jakie rysują się przed eurolandem. Osoby przekonane, że w najbliższych latach strefa euro rozszerzy się o kolejne państwa, w większości popierają wprowadzenie wspólnej waluty. Niechętna temu posunięciu jest natomiast zdecydowana większość respondentów, którzy sądzą, że w najbliższych latach strefa euro nie będzie się rozszerzać lub że się skurczy, oraz – przede wszystkim – ci, którzy przewidują jej całkowity rozpad.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, w najbliższych latach:	Czy zgodził(a)by się Pan(i) na zastąpienie polskiego pieniądza (złotego) wspólnym dla wielu państw Unii europejskim pieniądzem – euro?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– strefa euro rozszerzy się o kolejne państwa	57	39	4
– nic się nie zmieni - żadne państwo nie przystąpi do strefy euro ani z niej nie wystąpi	30	64	6
– strefa euro skurczy się: niektóre państwa zrezygnują z euro i powrócą do narodowych walut	20	77	3
– strefa euro rozpadnie się	8	89	3
Trudno powiedzieć	14	67	19

Zdecydowana większość osób przekonanych o zasadności przyjęcia wspólnej waluty sądzi, że nie należy się z tym spieszyć. Tego zdania jest blisko cztery piąte zwolenników przyjęcia euro (79%). Za możliwie najszybszym wprowadzeniem w Polsce euro opowiada się 17% respondentów popierających tę decyzję.

ODPOWIEDZI OSÓB ZGADZAJĄCYCH SIĘ NA ZASTĄPIENIE ZŁOTEGO WSPÓLNYM DLA WIELU PAŃSTW UE
EUROPEJSKIM PIENIĄDZEM – EURO

ARGUMENTY ZA I PRZECIW WPROWADZENIU EURO

Zarówno zwolenników jak i przeciwników przyjęcia przez Polskę wspólnej waluty, poprosiliśmy o uzasadnienie swojego stanowiska. Badani odpowiadali na pytania otwarte, a zatem nie korzystali z gotowej kafeterii odpowiedzi, ale samodzielnie formułowali argumenty za i przeciw wprowadzeniu euro.

Zwolennicy przyjęcia przez Polskę europejskiej waluty odwoływali się do dwojakiego rodzaju uzasadnień. Po pierwsze, wymieniali przewidywane korzyści związane z przyjęciem euro, po wtóre, wskazywali na szerszy europejski kontekst tej decyzji.

Najczęściej przywoływanym argumentem na rzecz wprowadzenia euro w Polsce jest wygoda i ułatwienia związane ze wspólną walutą. Wśród przewidywanych pozytywnych skutków przyjęcia euro dla poszczególnych dziedzin życia wymieniano przede wszystkim korzyści dla gospodarki i przedsiębiorców: ułatwienie współpracy gospodarczej z innymi krajami, wymiany handlowej, poprawę sytuacji ekonomicznej kraju. Wielu zwolenników wprowadzenia euro wskazywało na korzyści finansowe z tym związane, argumentując m.in., że euro jest bardziej stabilną, silniejszą walutą niż złoty, że będziemy mniej narażeni na spekulacje walutowe i generalnie wyeliminowany zostanie problem ryzyka kursowego. Stosunkowo dużo osób zadeklarowało, że spodziewa się wyższych dochodów (zarobków, emerytur) i ogólnie poprawy warunków życia, niektórzy liczą nawet na wyrównanie poziomu życia w Polsce i krajach unijnych po wprowadzeniu euro. Wśród najczęściej wymienianych pozytywnych skutków przyjęcia wspólnej waluty znalazły się także korzyści

dla podróżujących za granicę, związane z wyeliminowaniem potrzeby wymiany złotego na euro. Część zwolenników przystąpienia Polski do strefy euro wskazywała na korzyści polityczne, jakie odniesie nasz kraj: zyskamy większy wpływ na to, co dzieje się w Europie, nasza pozycja w Unii umocni się, będziemy w głównym nurcie procesu jednoczenia się Europy.

Przyjęcie euro jest często przedstawiane jako konsekwencja wejścia Polski do Unii Europejskiej, przy czym na ogół jest ono ujmowane jako naturalne następstwo obecności w UE, rzadziej jako konieczność wynikająca z zapisów traktatu akcesyjnego. Zgodnie z tym rozumowaniem, skoro jesteśmy w UE, powinniśmy mieć wspólną, obowiązującą w większości państw unijnych, walutę.

		CBOS
Dlaczego popiera Pan(i) wprowadzenie euro w Polsce?		
Najczęstsze uzasadnienia		N=322
Ogólne przekonanie o potrzebie wprowadzenia euro – <i>bo będzie lepiej, jest to korzystne dla Polski</i>		5%
Ogólniki i tautologie: <i>jak najszybciej wprowadzić, to już długo trwa, żeby były zmiany</i>		2%
PRZYJĘCIE EURO A CZŁONKOSTWO W UE		
Przyjęcie euro jako konsekwencja wejścia Polski do UE <i>wszystkie państwa przyjmują euro</i>		16%
Przyjęcie euro to konieczność związana z obecnością w UE		3%
Wspólna waluta sprawdziła się, dobrze funkcjonuje		2%
KORZYŚCI ZWIĄZANE Z PRZYJĘCIEM EURO		
Wygoda, ułatwienie; euro można płacić w wielu krajach – ogólnie		26%
Korzyści dla gospodarki i przedsiębiorców, łatwiejsza wymiana handlowa, poprawa sytuacji gospodarczej		21%
Korzyści finansowe, brak ryzyka kursowego, euro jest bardziej stabilną walutą, nie będziemy obiektem spekulacji finansowych, brak kosztów wymiany złotego na euro		14%
Poprawa poziomu życia, wyższe dochody		12%
Korzyści dla podróżujących, wyjeżdżających za granicę		11%
Korzyści polityczne: zyskamy większy wpływ na to, co dzieje się w Europie, będziemy na równi z innymi krajami		6%
Mniejsza inflacja, tańszy kredyt		3%
Wzrost cen		3%
Inne argumenty		1%
Obawy i wątpliwości związane z przyjęciem euro: np. <i>euro tak, ale nie za szybko</i>		3%
Trudno powiedzieć		6%

Przeciwnicy przystąpienia Polski do strefy euro przede wszystkim wskazywali możliwe negatywne konsekwencje tej decyzji. Koncentrowali się głównie na społeczno-ekonomicznych skutkach wprowadzenia euro, takich, które będą odczuwalne przez wszystkich obywateli. Mówiono zatem przede wszystkim o spodziewanym wzroście cen. Stosunkowo często wyrażano obawy dotyczące zmniejszenia wysokości zarobków oraz rent i emerytur. Obawy przed obniżeniem osiągniętych dochodów wiążą się z podnoszoną wprost przez część osób kwestią kursu wymiany złotego na euro. Niepokój przed wzrostem cen i obniżeniem realnej wartości dochodów znajduje także wyraz w przewidywanym pogorszeniu warunków życia i poszerzeniu zakresu ubóstwa w Polsce. Mniej lub bardziej konkretnie mówiono także o możliwym pogorszeniu sytuacji gospodarczej i sytuacji przedsiębiorstw w naszym kraju: spadku konkurencyjności polskiej gospodarki, braku możliwości korzystania z różnic kursowych, także o przeniesieniu do Polski kryzysu, który dotknął państwa strefy euro. Rzadziej niż kwestie dotyczące społeczno-ekonomicznych skutków wprowadzenia euro, wymieniano możliwe negatywne następstwa polityczne tej decyzji: utratę czy też ograniczenie suwerenności finansowej Polski, brak możliwości prowadzenia własnej polityki w tym zakresie. Część przeciwników przystąpienia do strefy euro obawia się zamieszania i chaosu związanego z tą operacją, trudności z przystosowaniem się do zmian np. ze względu na zaawansowany wiek.

Duża grupa przeciwników wprowadzenia euro argumentowała, że taka decyzja byłaby dziś przedwczesna, bowiem nasz kraj jest nieprzygotowany do przyjęcia wspólnej waluty: nie spełniamy wymogów koniecznych do wprowadzenia euro, różnice w poziomie życia między Polską i krajami Unii są ciągle zbyt duże, a my jesteśmy za biedni, by być członkiem eurolandu.

Część osób odniosła się do zewnętrznych uwarunkowań, które powinny mieć wpływ na decyzję w sprawie przyjęcia euro. Kryzys w państwach strefy euro, niepewna przyszłość wspólnej waluty zniechęcają do jej wprowadzenia.

W podawanych uzasadnieniach pojawiały się również argumenty natury emocjonalnej. Część osób deklarowała przywiązanie do złotego, powoływała się na patriotyzm, narodową walutę uznawała za symbol polskości.

Dlaczego jest Pan(i) przeciwny(a) wprowadzeniu euro w Polsce?

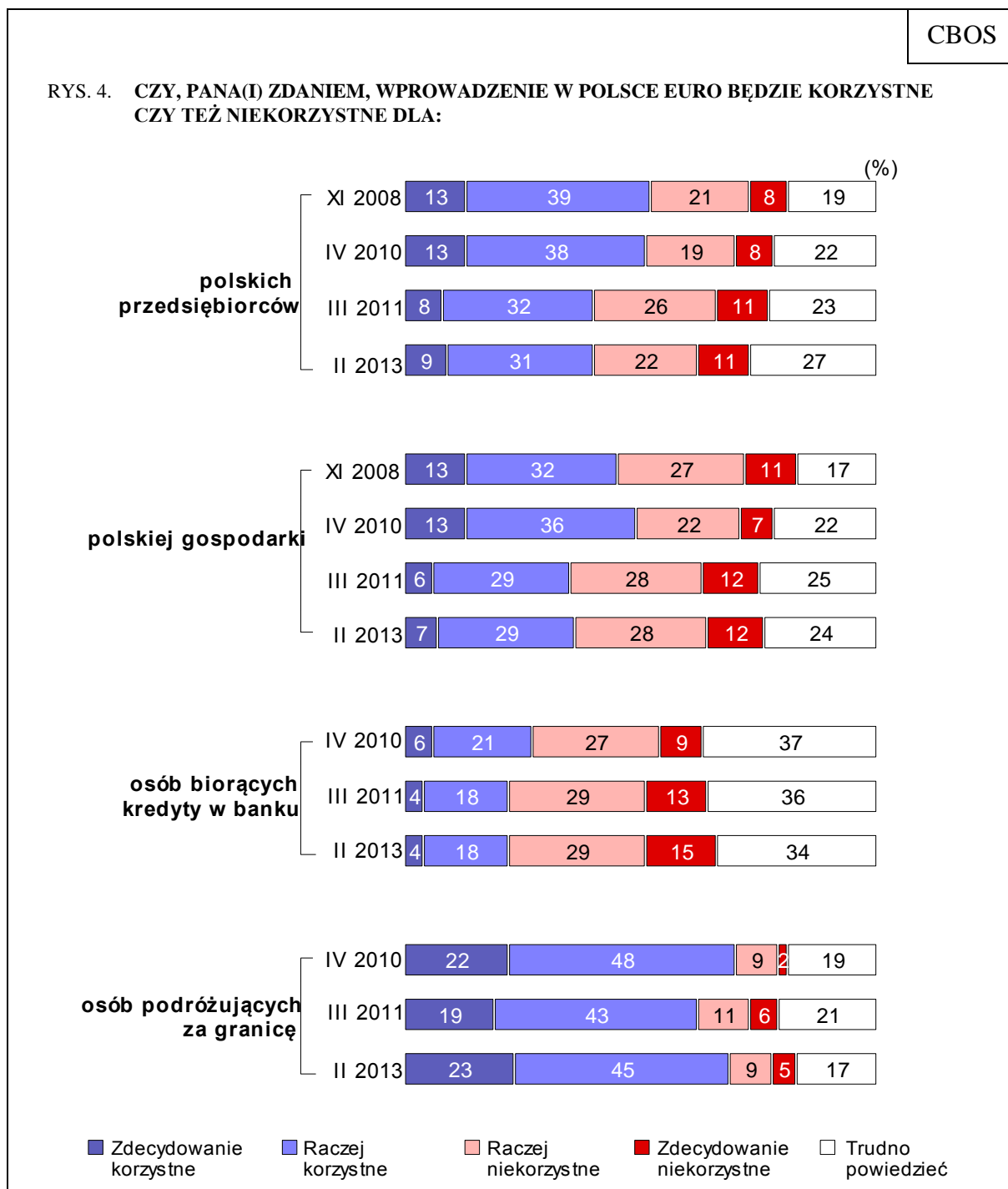
Najczęstsze uzasadnienia

N=715

Tautologie: <i>powinniśmy zostać przy swojej walucie, zmiana nie jest potrzebna</i>	3%
Ogólnie: wprowadzenie euro jest niekorzystne dla Polski	7%
Ogólnie: wprowadzenie euro jest niekorzystne dla ludzi	3%
NIEPRZYGOTOWANIE DO PRZYJĘCIA EURO	
Zbyt duże różnice w poziomie życia, dochodach ludzi między Polską a innymi krajami Unii, jesteśmy za biedni	9%
Polska jest niegotowa do przyjęcia euro, nie spełnia koniecznych warunków, jest jeszcze za wcześnie	7%
NIEKORZYSTNE SKUTKI PRZYJĘCIA EURO	
Wzrost cen	25%
Pogorszenie warunków życia, bieda	10%
Obniżenie dochodów ludzi: zarobków, rent i emerytur	9%
Niekorzystny kurs wymiany złotego na euro, zły przelicznik dla Polski	9%
Pogorszenie sytuacji gospodarczej i sytuacji przedsiębiorstw, pogorszenie konkurencyjności gospodarki, kryzys w Polsce	5%
Zamieszanie, chaos związany z wprowadzeniem euro, trudności adaptacyjne	4%
Utrata/ograniczenie suwerenności finansowej, uzależnienie od Unii, brak własnej polityki walutowej, także: obawy przed zwiększeniem obciążeń finansowych na rzecz innych państw, deklarowana nieufność do głównych państw unijnych	3%
Koszty związane z przyjęciem euro	1%
Inne negatywne skutki przyjęcia euro	1%
SYTUACJA W PAŃSTWACH STREFY EURO	
Kryzys w państwach strefy euro, wspólna waluta nie sprawdziła się, niepewna waluta i niepewna przyszłość strefy euro	8%
Negatywne doświadczenia innych krajów, które przyjęły euro np. Słowacji, Niemiec	1%
ZNACZENIE WŁASNEJ WALUTY	
Przywiązanie, sentyment do złotówki, <i>kocham złotego</i>	4%
Złoty jako symbol polskości, powołanie się na patriotyzm	3%
Ogólnie: każdy kraj powinien mieć własną walutę	1%
Ogólnie – niepewność, niewiadoma	2%
Warunkowa zgoda na przyjęcie euro – <i>jakbym dostał więcej, to tak</i>	1%
Trudno powiedzieć	3%

PRZEWIDYWANE SKUTKI WPROWADZENIA EURO

W ciągu ostatnich dwóch lat wzrósł sprzeciw wobec zastąpienia polskiego pieniądza wspólną walutą europejską towarzysząc niewielkie zmiany w postrzeganiu skutków wprowadzenia euro w naszym kraju.

Od marca 2011 roku nie zmieniły się odsetki badanych uważających, że wprowadzenie euro będzie korzystne dla polskich przedsiębiorców (40%) oraz dla osób biorących kredyty w banku (22%). Minimalnie (o 1 punkt) zwiększyła się natomiast grupa oceniających, iż wprowadzenie euro będzie korzystne dla polskiej gospodarki (36%). Znacząco (o 6 punktów) wzrosła w tym czasie liczba osób uważających, że wprowadzenie euro będzie korzystne dla podróżujących za granicę. Warto podkreślić, że obecnie jest to jedyny aspekt, co do którego wprowadzenie euro jest przez zdecydowaną większość Polaków (68%) oceniane jako korzystne, a relatywnie najmniejsza grupa badanych (17%) nie potrafi ocenić skutków takiej decyzji.

Tak jak w poprzednich latach, największą niepewność wywołują skutki wprowadzenia euro dla kredytobiorców – ponad jedna trzecia ankietowanych (34%) nie wie, czy zyskają oni, czy też tracą na zmianie waluty.

Należy też zauważyć, iż w odniesieniu do polskiej gospodarki i osób biorących kredyty bankowe przeważają obawy, że przyjęcie wspólnej waluty będzie niekorzystne, natomiast jeśli chodzi o polskich przedsiębiorców, to badani częściej skłonni są twierdzić, że będzie to dla nich korzystne niż niekorzystne.

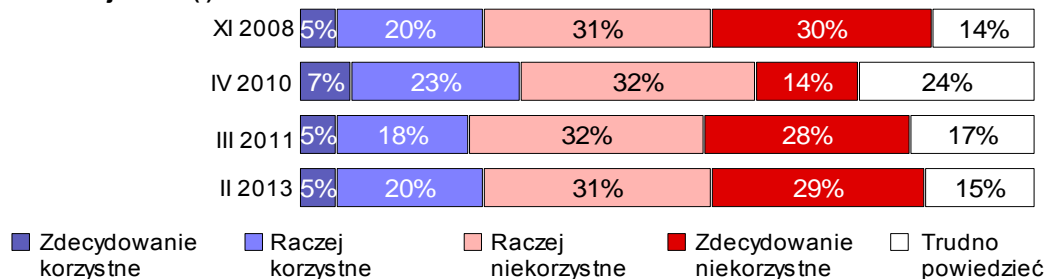
Niezmiennie najgorzej postrzegane są następstwa przystąpienia do strefy euro dla przeciętnego Polaka. Obecnie aż 60% badanych uważa, że będzie to niekorzystne dla ludzi takich jak oni, a jedynie co czwarty (25%) dostrzega w przyjęciu euro potencjalne korzyści. Zmiany opinii w tej kwestii w stosunku do marca 2011 roku są niewielkie: o 2 punkty procentowe zmniejszyła się grupa osób niemających na ten temat zdania, i w takim samym stopniu wzrosła liczba respondentów oceniających, że wprowadzenie euro będzie dla ludzi takich jak oni korzystne.

Obawy przed skutkami, jakie wprowadzenie euro będzie miało dla przeciętnych ludzi, przeważają niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych, wyjątek stanowią osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, z których większość (58%) spodziewa się, że przyjęcie euro przez Polskę będzie dla ludzi im podobnych korzystne (zob. tabele aneksowe). Analizy statystyczne³ wykazują też, że na poglądy badanych w tym względzie najbardziej wpływa samoocena sytuacji materialnej – im jest ona gorsza, tym większe obawy przed skutkami wprowadzenia euro. Jednak nawet wśród respondentów, którzy dobrze oceniają warunki materialne swoich gospodarstw domowych, ponad połowa (51%) uważa, że wprowadzenie euro będzie dla ludzi takich jak oni niekorzystne.

³ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

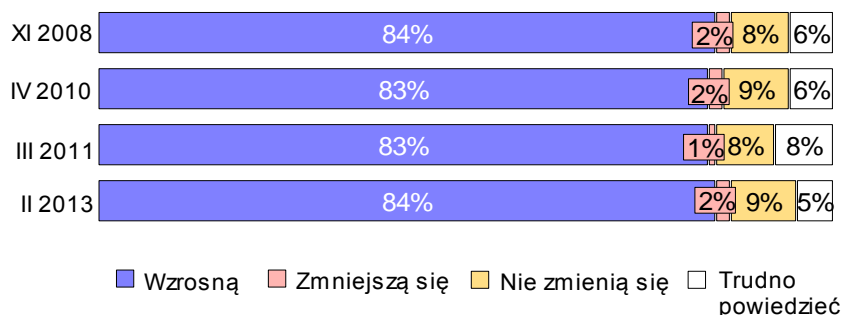
RYS. 5. CZY, PANA(I) ZDANIEM, WPROWADZENIE W POLSCE EURO BĘDZIE KORZYSTNE CZY TEŻ NIEKORZYSTNE DLA:

ludzi takich jak Pan(i)

Nadal niemal powszechne jest przekonanie, że po wprowadzeniu euro ceny większości towarów i usług w Polsce wzrosną (84%). Opinie Polaków w tej kwestii nie zmieniają się praktycznie od listopada 2008 roku, mimo że w tym czasie zmieniało się zarówno społeczne poparcie dla wprowadzenia euro w Polsce, jak i postrzeganie innych jego skutków.

RYS.6. CZY SPODZIEWA SIĘ PAN(I), ŻE PO WPROWADZENIU W POLSCE EURO CENY WIĘKSZOŚCI PODSTAWOWYCH TOWARÓW I USŁUG WZROSNĄ, ZMNIĘJSZĄ SIĘ CZY TEŻ SIĘ NIE ZMIENIĄ?

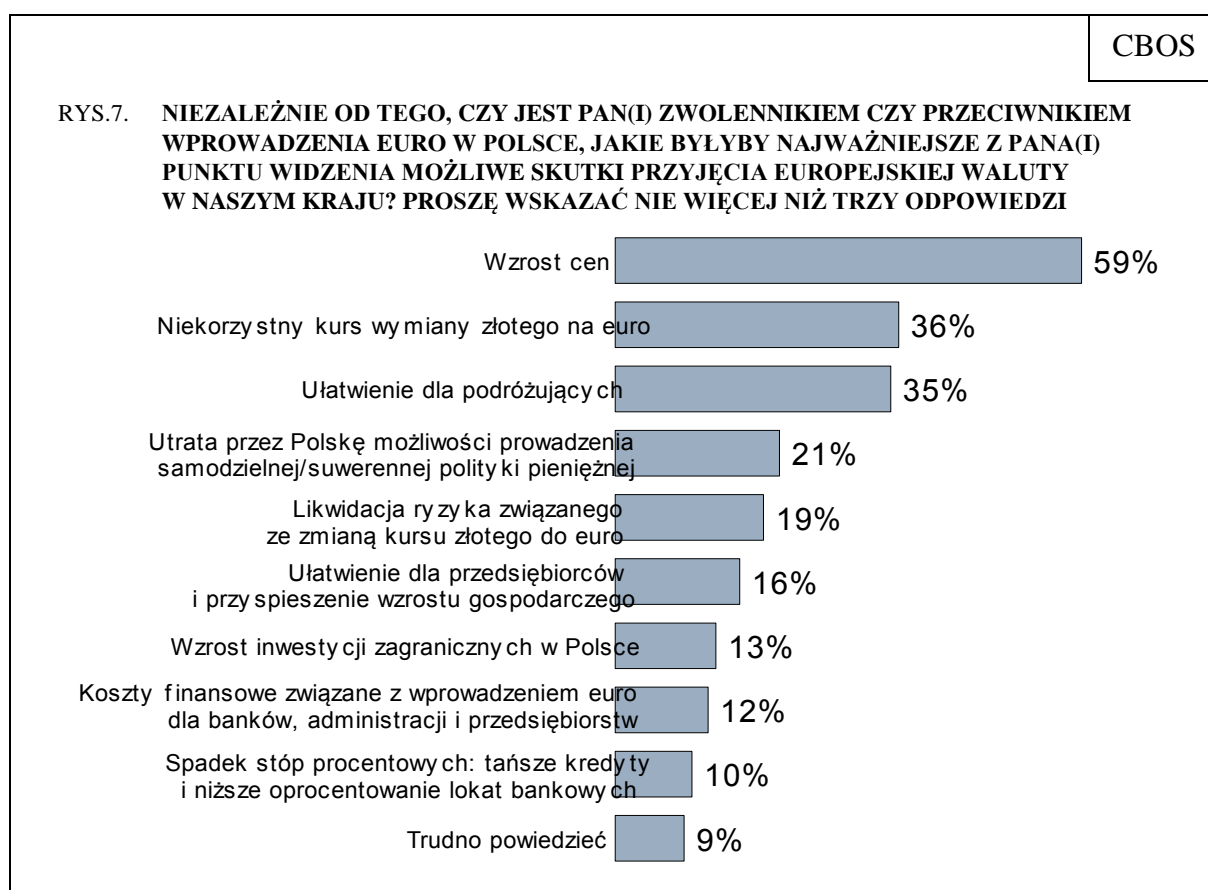

Przekonanie, że wprowadzenia euro spowoduje wzrost cen w znaczącym stopniu determinuje opinie o niekorzystnych skutkach przystąpienia do strefy euro dla przeciętnego Polaka.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, wprowadzenie euro będzie korzystne czy też niekorzystne dla ludzi takich, jak Pan(i)?	Czy spodziewa się Pan(i), że po wprowadzeniu w Polsce euro, ceny większości podstawowych towarów i usług wzrosną, zmniejszą się, czy też się nie zmienią?			
	Wzrosną	Zmniejszą się	Nie zmienią się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Korzystne	20	52	67	20
Niekorzystne	67	25	24	27
Trudno powiedzieć	13	23	9	53

Wzrost cen to najczęściej wskazywany przez badanych skutek wprowadzenia euro w Polsce. Wśród trzech najważniejszych następstw zmiany waluty wskazało go 59% respondentów, znacząco więcej niż jakikolwiek inny prognozowany skutek przyjęcia euro. W następnej kolejności pod względem częstości wskazań znalazł się niekorzystny kurs wymiany złotego na euro (36%) oraz najczęściej wskazywany efekt pozytywny – ułatwienia dla podróżujących (35%).

Opinie o możliwych skutkach wprowadzenia euro w Polsce wykazują statystyczną zależność z ogólnym stosunkiem badanych do przyjęcia tej waluty – jego przeciwnicy koncentrują swoją uwagę głównie na możliwych negatywnych konsekwencjach, natomiast zwolennicy znacznie częściej wskazują na różnego typu pozytywne skutki tej decyzji.

Zwolennicy zastąpienia polskiego złotego przez euro najczęściej twierdzą, iż najważniejszym skutkiem tej operacji byłyby ułatwienia dla podróżujących (57% wskazań w tej grupie). Na drugim miejscu pod względem częstości wskazywań znalazła się likwidacja ryzyka związanego ze zmianą kursu złotego do euro (37%). Co prawda na trzecim miejscu zwolennicy zmiany waluty wymieniają wzrost cen (36%), to niemal równie często jako jeden z najważniejszych skutków wprowadzenia euro wskazywali ułatwienie dla przedsiębiorców i przyspieszenie wzrostu gospodarczego (34%).

Tabela 6

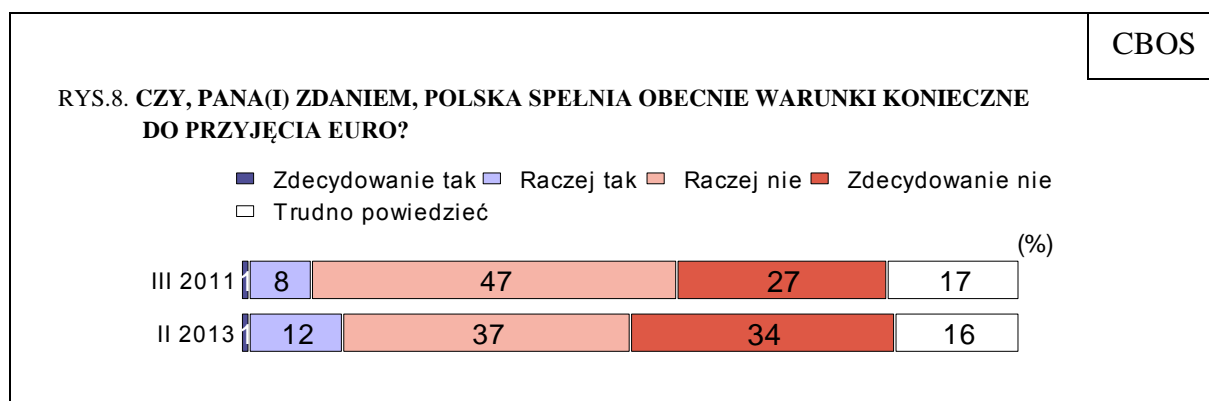
Niezależnie od tego, czy jest Pan(i) zwolennikiem czy przeciwnikiem wprowadzenia euro w Polsce, jakie byłyby najważniejsze z Pana(i) punktu widzenia możliwe skutki przyjęcia europejskiej waluty w naszym kraju? Proszę wskazać nie więcej niż trzy odpowiedzi	Czy zgodził(a)by się Pan(i) na zastąpienie polskiego pieniądza (złotego) wspólnym dla wielu państw UE pieniądzem - euro?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wzrost cen	36	70	54
Utrata przez Polskę możliwości prowadzenia samodzielnej/suwerennej polityki pieniężnej	10	27	15
Niekorzystny kurs wymiany złotego na euro	20	44	32
Koszty finansowe związane z wprowadzeniem euro dla banków, administracji i przedsiębiorstw*	10	14	14
Ułatwienie dla przedsiębiorców i przyspieszenie wzrostu gospodarczego	34	8	8
Wzrost inwestycji zagranicznych w Polsce	22	9	9
Spadek stóp procentowych: tańsze kredyty i niższe oprocentowanie lokat bankowych	16	7	8
Likwidacja ryzyka związanego ze zmianą kursu złotego do euro	37	11	7
Ułatwienie dla podróżujących	57	26	25
Trudno powiedzieć	4	9	25
Uwaga: Z wyjątkiem wiersza oznaczonego* wszystkie wartości kolumnowe istotnie różnią się od siebie na poziomie istotności $p < 0,05$ w dwustronnym teście równości dla proporcji kolumnowych			

Przeciwnicy wprowadzenia euro oraz badani, którzy nie mają w tej kwestii zdania, obawiają się przede wszystkim, że operacja ta spowoduje wzrost cen (odpowiednio: 70% i 54% wskazań). W obu grupach na drugim miejscu pod względem częstości wymieniania, znalazł się niekorzystny kurs wymiany złotego na euro (odpowiednio: 44% i 32% wskazań). Znaczącą grupę przeciwników wprowadzenia euro niepokoi także utrata przez Polskę możliwości prowadzenia samodzielnej polityki pieniężnej (27%). Najczęściej dostrzeganym pozytywnym skutkiem zarówno przez przeciwników wprowadzenia euro, jak i przez badanych niemających w tej kwestii wyrobionego zdania, są ułatwienia dla podróżujących (odpowiednio: 26% i 25% wskazań).

PRZYGOTOWANIE POLSKI DO PRZYJĘCIA EURO

Polska nie spełnia obecnie przyjętych na mocy traktatu z Maastricht kryteriów konwergencji, czyli wskaźników ekonomicznych i zasad, jakie powinno spełniać państwo aspirujące do pełnego uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej⁴. Zdecydowana większość Polaków (71%) ma tego świadomość, z czego blisko połowa (34% ogółu) mówi o tym zdecydowanie. Jedynie 13% badanych sądzi, że nasz kraj jest gotowy do wprowadzenia wspólnej waluty. Warto zwrócić uwagę, iż większość z tej grupy (12% ogółu) jest tego umiarkowanie pewna, a tylko co setny jest o tym zdecydowanie przekonany.

Porównując wyniki ostatnich badań z uzyskanymi w marcu 2011 roku obserwujemy, że w ciągu dwóch lat zmniejszyła się nieco (o 3 punkty procentowe) grupa badanych, którzy są przekonani, że Polska jeszcze nie spełnia warunków koniecznych do przyjęcia euro, a zwiększyła (o 4 punkty) tych, którzy skłonni są twierdzić, że warunki te są już spełnione. Należy jednak podkreślić, że w omawianym okresie jednocześnie znacząco zwiększył się (o 7 punktów) odsetek badanych zdecydowanie przekonanych, że Polska jeszcze nie spełnia kryteriów z Maastricht, co może być zarówno efektem większej społecznej świadomości na ten temat, jak i – związanego z kryzysem w krajach strefy euro – wzrostu niechęci Polaków do przyjęcia wspólnej waluty.

O tym, że w kwestii oceny gotowości Polski do przyjęcia waluty euro mamy w jakimś zakresie do czynienia z przekonaniem o podłożu ideologicznym, świadczą wyniki analiz wielozmiennowych⁵. Wskazują one, iż na opinie w tej kwestii największy wpływ mają poglądy polityczne badanych. Co prawda respondenci przekonani o niegotowości Polski

⁴ http://www.mf.gov.pl/documents/764034/1002547/monitor_2013_03.pdf

⁵ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

do przyjęcia euro dominują we wszystkich grupach, niezależnie od deklarowanych przekonań, to osoby identyfikujące się z lewicą znacząco częściej niż pozostali badani skłonne są twierdzić, że Polska obecnie spełnia kryteria konieczne do przyjęcia euro (zob. tabele aneksowe).

Opinie w tej kwestii mają związek ze stosunkiem do wprowadzenia euro. Osoby przekonane, że Polska już dziś spełnia warunki konieczne do przyjęcia euro w większości (55%) należą do zwolenników zastąpienia złotego europejską walutą. Z kolei ci, którzy mają świadomość, że tak nie jest, w zdecydowanej większości (70%) deklarują sprzeciw. Niemniej jednak, zarówno wśród zwolenników, jak i wśród przeciwników wprowadzenia euro w Polsce dominuje przekonanie, że nasz kraj nie spełnia wymogów z tym związanych (wyraża je odpowiednio 63% i 77% z nich).

Od trzech lat utrzymuje się sceptycyzm co do zasadności wprowadzenia w Polsce euro. Wynika on z różnych źródeł. Niepokój budzą przewidywane skutki przyjęcia europejskiej waluty takie jak wzrost cen czy niekorzystny kurs wymiany złotego na euro, które mogą spowodować obniżenie realnej wartości dochodów i w efekcie doprowadzić do pogorszenia warunków życia i poszerzenia zakresu ubóstwa w Polsce. Istotną przesłanką negatywnego stosunku do przyjęcia przez Polskę wspólnej waluty jest przekonanie, że nasz kraj nie jest przygotowany do tego kroku, nie spełniamy bowiem wymogów koniecznych do wprowadzenia euro. W odczuciu wielu osób zbyt duże są jeszcze różnice w wysokości dochodów i poziomie życia między Polską a innymi krajami unijnymi. Do rezygnacji ze złotego nie zachęca także sytuacja w strefie euro i obawy o przyszłość wspólnej waluty.

Opracowały

Barbara BADORA
Beata ROGUSKA